Labās prakses piemēri:

Stratēģiskie ietvari apritīgām pārtikas piegādes sistēmām

Iepazīstieties ar visiem labās prakses piemēriem šeit:
Change(K)now! case studies

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

CIRCULAR ECONOMY
Change(K)now!

Atkārtoti lietojamo glāžu sistēmu testēšana Rīgas dzimšanas dienas svinībās

Izvērtējot decentralizētu atkārtoti lietojamo glāžu depozīta sistēmu liela mēroga pasākumā

Rīgas dzimšanas dienas svinības ir viens no lielākajiem publiskajiem pasākumiem Latvijā, kas piesaista desmitiem tūkstošu apmeklētāju dažādās pilsētas vietās. 2025. gadā organizatori testēja atkārtoti lietojamo glāžu depozīta sistēmu galvenajā festivāla norises vietā 11. novembra krastmalā. Pilotprojektā tika pārbaudīts, vai decentralizēts nodošanas modelis, kurā glāzes jāatgriež tirgotājam, kas tās izsniedzis, var darboties liela brīvdabas pasākuma laikā, vienlaikus samazinot vienreizlietojamo dzērienu iepakojumu skaitu.

Kategorija
Liela mēroga publiski pilsētas svētki

Tēma
Atkārtoti lietojamas dzērienu glāzes publiskos pasākumos

Klimata tehnoloģija
Decentralizēta atkārtoti lietojamo glāžu depozīta sistēma ar nodošanu pie tirgotāja

Organizācijas
Rīgas valstspilsētas pašvaldība, festivāla organizatori un pasākumā iesaistītie ēdināšanas un dzērienu tirgotāji

Izmaiņas

Vienreizlietojamās dzērienu glāzes svētku pilotprojekta laikā tika aizstātas ar atkārtoti lietojamām glāzēm

Ieguvumi

≈60 000 Rīgas pilsētas svētku apmeklētāji

Atkārtoti lietojamo glāžu sistēma tika testēta pie dažādiem pakalpojumu sniedzējiem galvenajā pasākuma norises vietā

Ieviesta vienota 2€ depozīta sistēma, lai vienkāršotu komunikāciju

Ieguldījums

Komunikācijas materiāli, tostarp plakāti un uzlīmes

Tirgotāju apmācība un koordinācija, ko nodrošina pašvaldības organizatori

Darbības uzraudzība un datu vākšana pasākuma laikā

Atzīšana no sabiedrības puses

Praktiskās iespējas īstenot

Piemērošanas iespējas plašākā mērogā

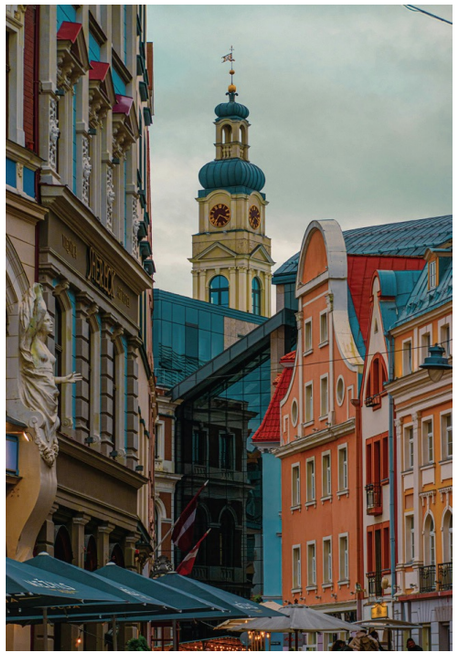

Foto: Kristīne Kozaka

Ieguldījumi klimata jomā

Pilotprojekts pierādīja, ka apmeklētāji kopumā ir gatavi iesaistīties aprites sistēmās, ja tās ir vienkāršas un skaidri saprotamas. Sistēma samazināja vienreizlietojamo glāžu patēriņu, vienlaikus sniedzot praktisku ieskatu īstenošanas izaicinājumos un apmeklētāju uzvedībā lielos publiskos pasākumos.

Kas jāņem vērā

Tā kā glāzes bija jānodod tirgotājam, kas tās izsniedzis, nodošanas process bieži vien pārklājās ar pircēju rindām, radot kavēšanos un neapmierinātību. Depozīta atmaksas nodrošināšana arī izrādījās sarežģīta, jo daudzi apmeklētāji maksāja ar karti, bet tirgotājiem bija nepieciešama skaidra nauda nelielās summās, lai izsniegtu atmaksu.

Piemērošanas iespējas

- Atkārtoti lietojamo glāžu sistēmas var veiksmīgi īstenot lielos pasākumos, taču decentralizēti nodošanas modeļi var radīt darbības izaicinājumus.
- Centralizēti nodošanas punkti ar atsevišķām rindām un digitālām atmaksas sistēmām varētu būtiski uzlabot apmeklētāju pieredzi un tirgotāju efektivitāti.

Nepieciešamības

- **Tehniskās:** Atkārtoti lietojamas glāzes un depozīta pārvaldības sistēma
- **Ekonomiskās:** Komunikācijas materiālu druka un koordinēšanas izmaksas
- **Organizatoriskās:** Pašvaldības, organizatoru un tirgotāju savstarpējā koordinācija
- **Kompetence:** Tirgotāju apmācība un skaidra komunikācija ar apmeklētājiem

Kā sākt!

1. **Definējiet nodošanas modeli**
   Izlemiet, vai depozīta glāžu sistēmu organizēs pašvaldība vai tirgotāji
2. **Nošķiriet nodošanu no pircēju rindām**
   Izveidojiet īpašus nodošanas punktus, lai apmeklētāji varētu nodot glāzes, nestāvot rindās
3. **Vienkāršojiet depozīta atmaksu**
   Izmantojiet digitālu naudas atmaksu vai vienotus depozīta noteikumus, lai samazinātu skaidras naudas apgrozījumu tirgotājiem
4. **Skaidri informējiet apmeklētājus**
   Izmantojiet norādes un tirgotāju norādījumus, lai paskaidrotu, kur glāzes ir jānodod

Vadlīnijas atkārtoti lietojamo glāžu sistēmām publiskos pasākumos

Atbalsts depozīta sistēmu ieviešanai Rīgā

Rīgas valstspilsēta izstrādā praktiskas vadlīnijas, lai atbalstītu atkārtoti lietojamo glāžu sistēmu ieviešanu publiskos pasākumos. Lai gan vienreizlietojamās glāzes jau ir aizliegtas ar pašvaldības noteikumiem, vadlīniju mērķis ir sniegt tirgotājiem un pasākumu organizatoriem skaidrus norādījumus un sistēmu modeļus praktiskai ieviešanai.

Kategorija
Pašvaldības atbalsta rīks aprites ekonomikai

Tēma
Atkārtoti lietojamo glāžu sistēmas publiskos pasākumos

Klimata tehnoloģija
Atkārtoti lietojamo glāžu depozīta sistēmas un praktiskās vadlīnijas

Organizācijas
Rīgas valstspilsēta un pasākumu nozares iesaistītās puses

Izmaiņas

Vienreizlietojamās glāzes publiskos pasākumos aizliegtas ar regulējumu

Ieguvumi

Tiek izstrādātas vadlīnijas ieviešanas atbalstam

Definēti vairāki sistēmu modeļi dažādiem pasākumu veidiem

Precizētas iesaistīto pušu lomas un atbildība

Ieguldījums

Vadlīniju izstrāde un sadarbība ar iesaistītajām pusēm

Semināri un koordinācijas aktivitātes

Komunikācija un zināšanu apmaiņa

Atzīšana no sabiedrības puses

Praktiskās iespējas īstenot

Piemērošanas iespējas plašākā mērogā

Ieguldījumi klimata jomā

Šī iniciatīva papildina esošo regulējumu, ieviešot politikas principus praksē. Sniedzot detalizētus norādījumus, sistēmu modeļus un definējot iesaistīto pušu lomas, Rīgas valstspilsēta vēlas nodrošināt konsekventu un efektīvu atkārtoti lietojamo glāžu sistēmu izmantošanu.

Kas jāņem vērā

Vadlīnijas joprojām ir izstrādes procesā, un praktiskās ieviešanas rīki vēl nav pilnībā pieejami. Lai nodrošinātu nevainojamu darbību, ir skaidri jādefinē iesaistīto pušu lomas un atbildība.

Piemērošanas iespējas

- Atbalsts pilsētām, kurās jau ir spēkā regulējums par atkārtoti lietojamiem traukiem, bet trūkst skaidrības par darbības ieviešanu
- Vadlīnijas var pārņemt pašvaldības, kas pasākumos ievieš depozīta sistēmas

Nepieciešamības

- **Tehniskās:** Atkārtoti lietojamo glāžu sistēmas un loģistika
- **Ekonomiskās:** Investīcijas sistēmas izveidē un komunikācijā
- **Organizatoriskās:** Koordinācija starp tirgotājiem, organizatoriem un pakalpojumu sniedzējiem.
- **Kompetence:** Apmācības un skaidri norādījumi iesaistītajām pusēm

Kā sākt!

1. **Ieviesiet regulējumu praksē**
   Izstrādājiet skaidras vadlīnijas atkārtoti lietojamo glāžu sistēmu ieviešanai
2. **Definējiet lomas un atbildību**
   Precizējiet tirgotāju, organizatoru un pakalpojumu sniedzēju pienākumus
3. **Nodrošiniet ieviešanas modeļus**
   Piedāvājiet dažādu sistēmu variantus atkarībā no pasākuma mēroga un konteksta
4. **Atbalstiet iesaistītās puses ar informāciju**
   Sniedziet detalizētus norādījumus un kontaktus

STRATĒĢIJA

LAHTI PILSĒTA

Ceļa karte: apritīgu pārtikas piegādes sistēmu pilnveidošana

Lahti pilsētas un uzņēmuma "Päijät-Hämeen Ateriapalvelut“ izstrādātās rekomendācijas par iepakojuma ilgtspējas aspektiem

Lahti pilsēta un pilsētas ēdināšanas uzņēmums *Päijät-Hämeen Ateriapalvelut* ir izstrādājuši stratēģisku darbības plānu, lai integrētu ilgtspējas principus pārtikas iepakojuma iepirkumos un sabiedriskajā ēdināšanā. Plāns sniedz ieteikumus vienreizlietojamā iepakojuma samazināšanai un apritīgu pārtikas piegādes sistēmu stiprināšanai, izmantojot iepirkumus, sadarbību un ilgtermiņa plānošanu.

Kategorija
Stratēģiskā ceļa karte un kritēriji iepirkumiem

Tēma
Ilgtspējīgs pārtikas iepakojums sabiedriskajā ēdināšanā

Klimata tehnoloģija
Apritīgi iepirkumi un ilgtspējīgas iepakojuma sistēmas

Organizācijas
Päijät-Häme reģionālā padome, Lahti pilsēta, *Päijät-Hämeen Ateriapalvelut*, *Smart & Lean Hub Ltd.*

Kāpēc tas ir svarīgi?

Apritīgam pārtikas iepakojumam līdz šim ir pievērsta salīdzinoši neliela uzmanība stratēģijās, kas nosaka institucionālās ēdināšanas un publisko iepirkumu attīstības virzienus. Ceļa karte atklāj, kā pašvaldības var integrēt stratēģiskajā plānošanā un iepirkumos pārtikas iepakojuma ilgtspējas principus, radot pamatu ilgtermiņa atkritumu samazināšanai un aprites ekonomikas mērķu sasniegšanai.

Ceļa karte palīdz mazināt plaisu starp aprites ekonomikas stratēģijām un praktiskiem iepirkumu lēmumiem, pārvēršot ilgtspējas mērķus konkrētos kritērijos un īstenošanas solos.

Ceļa kartes izstrādes process

Ceļa kartes izstrādei tika izveidota darba grupa, kurā piedalījās Lahti pilsētas struktūrvienību pārstāvji, *Päijät-Hämeen Ateriapalvelut* un projekta Change(K)now! partneri. Tika analizēti esošie stratēģiskie dokumenti, organizētas darbnīcas un iesaistītas ieinteresētās puses, lai veidotu kopīgu izpratni par pārtikas iepakojuma ilgtspējas izaicinājumiem un iespējām.
Ceļa karte tika izstrādāta kā stratēģisks rīcības plāns, kas sasaistīts ar praktiskiem iepirkumu kritērijiem, kuri izstrādāti projekta Change(K)now! ietvaros. Pēc konsultācijām un precizējumiem ieteikumi 2025. gada martā tika iesniegti Lahti pilsētai un *Päijät-Hämeen Ateriapalvelut*.
Ceļa karti papildināja praktiski ilgtspējas kritēriji pārtikas iepakojuma iepirkumiem, palīdzot pašvaldībām pārvērst aprites ekonomikas mērķus izmērāmās iepirkumu prasībās.

Komunikācija

Visa procesa laikā tika nodrošināta nepārtraukta komunikācija un sadarbība ar iesaistītajām pusēm, organizējot sanāksmes, darbnīcas un regulāru dialogu. Informācijas apmaiņa vietējā, reģionālā un starptautiskā līmenī veicināja mācīšanos, tīklošanos un labās prakses apmaiņu.

Turpmākās akivitātes

2026. gadā tika uzsāktas pieejas pārneses aktivitātes, nodrošinot pašvaldībām praktisku izvērtēšanas kritēriju sarakstu un ceļa karti. Šī pieeja palīdz pašvaldībām novērtēt savu gatavību pārmaiņām, integrēt iepakojuma ilgtspējas kritērijus iepirkumu procesos un pielāgot pārejas procesu vietējiem apstākļiem un vajadzībām.

Veiksmes faktori

- Cieša sadarbība starp pašvaldībām, ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem un projekta partneriem.
- Apmācības un kapacitātes stiprināšanas pasākumi projekta **Change(K)now!** ietvaros.
- Ilgtspējas un ekonomisko apsvērumu integrēšana lēmumu pieņemšanā.
- Stratēģisko ieteikumu sasaistīšana ar praktiskiem iepirkumu instrumentiem.

Izaicinājumi

- Pārtikas iepakojuma ilgtspējas aspektu integrēšana esošajos stratēģiskajos ietvaros.
- Nepieciešamība pamatot jaunas ilgtspējas prasības publisko iepirkumu procesos.
- Ierobežots valsts līmeņa regulējums un salīdzinošo piemēru ierobežota pieejamība.

The publications of Circular food delivery systems were produced under the Change(K)now! project. The Change(K)now! project is co-funded by Interreg Baltic Sea Region. The project´s main objective is a mindset change from single-use to circular or multiple-use of food delivery systems in cities and residents of the Baltic Sea Region. The responsibility for the content lies with the author(-s) and don´t necessarily reflect the funder position on these topics.

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

CIRCULAR ECONOMY
Change(K)now!